

KÖZSEG ÉS VIDÉKE

AR egynegyed évre:
 Hei, ... szállítás 1:50 Pengő
 Vidékre ... 1:80 Pengő
 Külföldre egy évre 3 dollár (50 szokol).

Megjelenik minden Vasárnap.
 Felelős szerkesztő és kiadó: Rónai Frigyes.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kőszeg, Várkör 99. sz.
 Telefon-szám 28.

Reklám ára 32 fillér
 Hirdetések milliméterenként 6 fillér.
 szüneteltetés.

A multak emlékei a jelenben.

Kőszegről három történelmi értékkel bíró kép ismeretes. Miután ezek leírásával végeztem, nyakamba veszem a várost, hogy lássam és bemutassam: mi maradt meg a multból a régi dicsőségéből.

Jaross István postafőnök szíves készsége és az egész városra kiterjedő ismeretése tette lehetővé, hogy könnyűszerrel végignézhettem mindazon helyeket és emlékeket, melyekből még ma is történelmi levegő árad ki. Megmásztuk a várfalakat, körüljártuk a várarkot, lebujtunk a pincékbe, felkapaszkodtunk a padlásokra, megfordultunk uri szalonokban és egyszerű emberek lakásaiban: szóval mindenütt, ahol csak valami történelmi multat sejtettünk és amiről tanulmányaim alapján tudományt vehettünk.

Ahol emberek nem igen szoktak járni, ott a történelmi por és pókháló ölel szeretettel és megértéssel fogadott bennünket. De az utcán poros ruhánk és beüthött kalapunk miatt megnéztek az emberek. Amint megálltunk és nézegettük a házakat, a tornyokat, a kőfalakat, azon vettük észre magunkat, hogy az emberek megminket néznek, sőt mi több: figyelnek. "Hol lehettek ezek? — szórt arcuk a kérdőjelek morse-betűit. "Ha még reggel volna" — értetlenk!!... De ezek nem találják hazát!... Kerülgetik a házakat, bemennek, kijönnek! Ni, ott az egyik póznával piszkálja a falat! Baj lehet itt!" — és így tovább. Egyszer csak egyik jóakaró ismerősöm mellém sompolyog és meghuzza reverendám szegélyét: "Tanár Úr! Nézik az emberek!" "Csodálatos -- felelem — mi a régi házakat és kapukat nézzük és mégis mi kerülünk gyanuba! Pedig fordítva áll a dolog! Én u. i. — új ember vagyok Kőszegen... Aki tehát engem néz, az a vesztes — az új kapuról szóló közmondás szerint.

Ezek után elmellőzhetem a nézőközönséget. Mintha csak ketten volnánk a világon, úgy nézünk végig a történelmi várost. Az árvaháznak a tornyán kezdjük. A 16. században zsoldos katonák megfigyelő állomása volt és ma diákok tanyáznak a hozzája épített internátusban. A mellette lévő várak meg jó gyümölcsöt terem. Az 1532-i török ostromot kiálló másik kerek tornyot a Várkör 25, 29. sz. és a Kelcz-Adelffy-utca 17. szám alatti pincén és függőkerten keresztül, és végül a földszintről közelítettük meg. Most a vitézek fegyverzaja helyett ludgágogás és disznóröfögés fogadott. A függőkert virágjai között éreztük magunkat legjobban. A Várkör és a Kelcz-Adelffy-utca házai között mélyen húzódik a régi várak, amely most gazdasági udvarokkal, kertekkel és gyümölcsösökkel van benépesítve. Szépen virulnak ezek, mert a várakokban folydogáló Gyöngyös termékeny iszapot hagyott hátra. A Kelcz-Adelffy-utca 17 és 19. számú házai között egy számozatlan ajtón belépve egy fahidra lépünk, mely keresztül visz az egykori várakon, ha innen akarunk az Amerikánumba jutni. Ezen hidról a Várkör házai németalföldi tipust mutatnak, a Várkörről pedig barokk jellegű.

A Jurisich-tér 6. számú ház lakásának éléskamrájába is belátogattunk. Nem fogyasztási szándékkal! Egy állványt huznak el helyéről, ahol ablak tűnik elő. Kinyitják és rajta keresztül künn vagyunk a régi városbástya „gyilkofolyosóján”, melynek lőréséből a 16. században a város ellenességét lödözték, gyilkolták. A helyzet magaslatán végzett történelmi séta hamarosan véget ért. A sötét folyosóról az ablakon keresztül székre, azután asztalra léptünk; az emeletről az utcára, Innen a Városház-utca 5. számú házának a pin-

céjébe. A 14. század óta csapó- (felvonó) hidon dühöngött be itt a városba a békés polgárság és a gonosz ellenség. De a 18. század végén átboltozták. Most e bolthajtások alatt üveg- és egyéb raktárak helyezkednek el. Innen nyugatra a városárok az őstermészet romantikáját mutatja, mint erről a postaépület kerifalán lefolytatott sétánk alkalmával meggyőződhetünk.

A Városház-utcában az 50 évvel ezelőtt lebontott déli városkapu tornyának emlékét még csak egy márványtábla sem jelöli. Az egykori hid külső hídfőjénél azonban még őrt áll Nep. Szt. János és Szt. Vendel szobra, melyet a 18. század barokk-művészete faragott. Amint ránézek Szt. János szobrára, a költő szavát halloom: "Szobor vagyok, de fáj minden tagom!" És valóban! S-ralmas látvány tárul szemünk elé! Keresztjének egyik fele letörve, talapzata lefűrészelve, lába elütve, ruhája megtépdesve, jobb karja (részben) amputálva! És mindez miért? Megmondjam? Ha már belekezdtem, be is fejezem: csak azért történt e barbár csonkítás, hogy a ház tetéről az esőcsatornát közvetlenül mellette vezethessék le! Megcsonkították tehát a művészi kőszobrot, csak azért, hogy egy pléhcsatornát — épen mellette — vezethessenek le!

Természetesen, nem hagytam ennyiben! A tetemrehívás következett! A rekkenő hőségben egy idősebb úrra szándékoztam ráteríteni a vizes lepedőt. De nem sikerült, mivel igazolni tudta, hogy elődei a bűnösök. Éz hittem neki azt is, hogy ő már restauráltatta a szobornak a térdét, midőn a hozzáerősített lámpát egy részeg társaság onnan kitépte és a szobrot ezzel megromgálta.

A szemközt lévő Szent Vendel szobrának a kezéből kivették a rászólt és a barbár példán fellelkesülve, a szobor mellett már két pléhcsatornát huztak le. Ezek az ócska pléhcsatornák állnak most őrt a művészi barokkszobrok mellett. Izléstelenség, tiszteletlenség gyöngye szavak ezen eljárás megbünyegzésére. Ha a háztulajdonosok nem szüntették meg ezen anomáliát, a város ismerje kötelességének a helyzet megjavítását! Ezt annál is inkább meg kell tenni, mivel (mint ezt a tél óta figyelem) a csatorna mellett lecsurgó víz és a téli fagyás-olvadás idején ott keletkező jégoszlop a szobrot elboritva, rohamosan siettetni ezen műalkotás pusztulását.

A postaépület kerifaláról sokáig élveztük az eredeti várak meg nem bolygatott szépségét. A Zwinger, mint a város képén már 1586-ban szereplő egyik torony, eleget csalogatott, de hiába. Inkább a Várkör 45. sz. házában gyönyörködünk, mely Kőszeg legszebb barokkstilusú háza. Majd a Chernel-utcán kanyarodtunk be. Itt a 10. és 12. számú házak nyujtanak művészi élvezetet, a város árkában lévő gondozott kertjük meg jól eső pihenést. De menjünk tovább!

A Jurisich-tér 7. számú restaurált háza az egyetlen bizonyíték arra, hogy a városban még ma sem halt el a műérzés és a multak megbecsülése. Ellenben a Széchenyi György-u. 7. sz. házában a 17. századból származó külső festése őtszörös habarcsréteggel van elfakarva. Pedig az alatta szerényen meghuzódó festésnek nincs mit szégyenkeznie. Sőt! Ha a város ügyesen restauráltatná, Kőszeg egyik legértékesebb épülete támadna fel a multból a jelenre! A Jurisich-tér 10. számú kapujában és a Rajnis-utca 10. sz. ház utcafrontján csucsi ves ablakok hirdetik városunknak az Anjou királyok idejébe visszanyúló multját.

Most a Rajnis-u. 11. sz. házba megyünk be. Pincéjéből a 13. szám földszintjére jutunk. Innen kilépünk ugyanezen fős udvarára, ahol „a lecké-

vei már végzett” diáklányok szórakoztak a footballal és bizony talán a cigarettával is. Egy pillanatra elképedtek, mert gyökeret vert a lábuk az ámulattól, hogy olyan házból is ki tudunk jönni, amelybe nem mentünk be. De ez nemcsak a tanárnak a kiváltsága Kőszegen!

A ház mellett elhaladó utca itt is — az egykori hid helyén — boltiveken nyugszik. Alatta pincék foglalnak helyet. Jobbra, balra pedig a várak huzódik az erős város-, ill. várfalakkal. Hogy ezeket is megtekinthessük, leereszkedtünk a várakokba. Azután följöttünk a magas földszintre és érdeklődtünk az egykori külső hídfőn álló két szobor: Szt. Flórián és Szt. Lénárd szobrának sorsa iránt. Örömmel láttuk, hogy ezek környezete megfelel a megkívánható tisztelet és komolyság követelményeinek.

A várat szintén körüljártuk kívül és tanulmányoztuk belül. A Várkör nyugati részéről jóképű gyaloghíd vezet be a várba. Itt romantikusabb a bejuttás, mint a keleti kőhidon. Szálljunk le most a várakokba. Innen sokkal impozánsabbnak tűnik fel a vár, mint az utcáról. Három régi kerek tornya innen érvényesül igazán. Valóban festői képet nyujtanak az északnyugati, délnyugati s délkeleti sarkon omladozó tornyok. Ezeket Jurisich-korabelieknek tarthatjuk, melyeket még a török lovt romba 1532-ben. Ezek azután többé fel sem épültek.

Allításomat azzal támasztom alá, hogy a várnak 1586-i feltárazása alkalmával készült eredetiség-rajzán kerek tornyok nincsenek. Csak a város falain szerepelnek. A várnak ellenben — mint a 20. számunkban ismertettem — már csak négy szögletes tornyai vannak. Ezek tehát a 16. század végétől kezdve állandósultnak. Történelmi képeinken u. i. nem a kerek, hanem a négyszögletes tornyok szerepelnek. Ezek közül a délnyugati már nem találjuk az 1746-i képen, az 1808-in pedig az északnyugattal együtt csonkán látható; ma meg már a főépület tetőzete alá van vonva. Ellenben a két keleti torony azon a helyen és azon alakban maradt fenn, mint amelyben az 1586-i képünk bemutatja.

Jurisich és utódai talán épen azért nem építették fel az eredeti kerek tornyok romjait, hogy a babonás törököt szégyenéne ezen bizonyosságával örökre távol tarthassák a várostól. Ha ez volt a szándékuk, célt értek vele, mert a török Kőszegot mindig kikerülte. A jubileumra az lenne a legszebb előkészület, ha e három kerek tornyot restaurálnák. Így legalább lekerülne a délnyugati kerek tornyról az az egyetlen nyeregtető, amely nem hoz dicsőséget sem gazdájára, sem a városra. Ha azonban stilszerű kuptetőt kapna — két társával együtt, — a várnak középkori jellegét erősen karakterizálná. Ezen irányban már most kellene megtenni a szükséges lépéseket...

Még volna mondanivalóm, de hagyom. A vakációra ennyi is elég!

Dr. Horváth Detre.

HIRDETMÉNYEK

7759—1929. szám. Közhírre teszem, hogy mindazon épületek, melyek oszán nyári időszak alatt vannak bérbbe adva, ill. használatban, a házádo kivételése oéjára szolgáló bevallások 1. évi augusztus 15—31-ig terjedő idő alatt beadandók a városi adószámviteli ügyosztályban, a később bérbbe adandó épületeknél pedig a bevallás november végéig lesz beadandó. Azon felül a be- és kijelentőlapok is beadandók lesznek. Mindkét rendbeli nyomtatvány a városi adószámviteli ügyosztályban szereszhető be, hivatalból kézbesítve nem lesznek.

A levante zaruünnepély, mely múlt vasárnap zajlott erkölcsileg fényesen sikerült, de anyagi sikerről, sajnos, ismét csak a közönség rovására írandó, szólni nem lehet. Az ünnepélyt a levantehez intézett lelkesítő beszéddel Jambrits Lajos polgármester nyitotta meg, utána lefolytatták az atlétikai versenyt, melynek eredménye a következő: Súlydobás: 1. Pock József 827 m. 2. Kappel Lajos 775 m. 3. Szolderits Jenő 745 m. — Diszkoszvetés: 1. Kappel Lajos 23.29 m. 2. Pock József 23.12 m. 3. Györgyi János 19.80 m. — Gerelyvetés: 1. Pintér Gyula 32.39. 2. Kappel Lajos 32 m. 3. Pock József 27.16 m. — 60 m es síkfutás: 1. Janzso János 9 mp. 2. Dömötör József 9.2 mp. 3. Schmall Miklós 9.3 mp. — 100 m es síkfutás: 1. Horváth Ernő 13 mp. 2. Kiják György 13.2 mp. 3. Kornfeind S. 13.04 mp. — Magasugrás: 1. Pock József 1.47 m. 2. Ecker János 1.43 m. 3. Kornfeind Sándor 1.43 m. — 4x100 m es síkfutás, fiatalabb korosztály részére (staféta) 59 mp. alatt: 1. csapat Wimmer János, Dömötör József, Schmall Miklós, Janzso János. — Távolugrás: 1. Pintér Gyula 5.28 m. 2. Horváth Ernő 5.16 m. 3. Tompek Sándor 4.94 m. — 800 m es síkfutás: 1. Dreischer Ferenc 2.30 p. 2. Láng Alfréd 2.31 p. 3. Maitz Alajos 2.33 p. — A buzogánydobásban a közszegi leventék közül: 1. Kappel Lajos 135, 2. Szolderits Jenő 106, 3. Pock József 58 egy séggel, míg a közszegfalviak közül: 1. Freyberger Flórián 158, Tangl Flórián 123 és Schatzl

Alajos 116 egységrel. Kappel Lajos országos viszonylatban is szép eredményt ért el buzogánydobásban, amennyiben 55 m-t dobott. — Ezután vitéz Bánó Kálmán ker. testnevelési felügyelő mondott lelkesítő és dicsérő beszédet és teljes megelégedését fejezte ki a látottak és tapasztaltak felett.

Az állattartás fokozása. Sommsich László gróf a győri állattenyésztési vándorgyűlésen az állattartás fokozását bővebb takarmánytermelés útján javasolta. Sommsich gróf kockázatos beugrásnak tartaná, ha az ipari növényekre úgy történik át, hogy nem tanulmányozzák előbb a termelési és értékesítési viszonyokat. Ami a márkázás és standardizálás ügyét illeti, ez kényes kérdés és nem olyan könnyű megalkotni a tervezett zárt gabonaterületeket, amelyekben csak egy buzaféle lesz volna termelhető. Törkedni kell az egyöntetű buzára, de a gazdasági szabadság alapján. Az értékesítésben biztosítani kell a gabonamintának az áruval való azonos-ságát. Sommsich gróf végül azt a reményét fejezte ki, hogy az exportországok tömörülése létre lesz hozható s ez fog enyhíteni a rendkívül komoly agrárhelyzetben.

Közpeurópa gazdasági válsága. Mayer János földmivélésiügyi miniszter Hódmezővásárhelyen a tiszteletere rendezett banketten nagyobb szabású beszédet mondott, amelyben visszautasította a vádakát, mintha a kormány a beruházásra szánt összegeket nem programsze-

rűen és céltudatosan használta volna fel. A pénzügyi tanács ismét a kórházakat és népjóléti intézményeket létesítette. Ezután arról beszélt, hogyha a kormány pillanatnyilag nem tudja orvosolni a gazdasági bajokat, annak oka a súlyos, egész Közpeurópa kiterjedő gazdasági viszonyokban keresendő. A közpeurópai válságokat megszüntetni csak úgy lehet, ha minden állam megjavítja gazdasági helyzetét a hitel csökkentésével és a kivitel növelésével. Nem védővamos rendszerre van szükség, hanem az államok közötti okos és okos árucserére. Másik alap oka Közpeurópa gazdasági válságának a pénzpiac betegsége. De az ország rálépett a haladás és fejlődés útjára és ha kell, összeszorított fogakkal küzd a jövőjéért.

A masodosztályú bajnokság utolsó nagy eseménye a mai SAK—KSE mérkőzés Sopronban. A lista vezető SAK mindig nagy riválisa volt Kőszegnek s ha győz, ez a bajnoki cím és az elsőosztályba való jutást jelenti számára. Ha veszít, a SFAC lesz a bajnok. A döntőfontosságú bajnoki mérkőzés sorsa teljesen nyílt. Az intéző által kijelölt csapat a déli vonattal indul Sopronba.

Kőszeg—Kirschschlag. — Elmult vasárnap Kirschschlagba rándult a KSE, ahol szokatlan barátságossággal és melegséggel fogadták a kőszegieket. A mérkőzést ünnepélyes selyemzászló csere előzte meg. Szép játék után 6:2-re győztek a kőszegiek.

JÖN! Grand Cirkusz Rendley JÖN!

Kőszegen, a vásártéren! Megnyitó diszeloadás július 2-án, kedden! Országoshirű társulat!

Világvárosi műsor! Szenciós bel- és külföldi attrakciókkal! A cirkusz hatalmas és fedett, a közönséget minden idő ellen megvédi. Kényelmesen berendezve \$500 személy részére. Ezen nagy társulat Kőszegen **csak 3 napig** marad. A társulat 68 kitűnő artistából áll. Az igazgatóság 46 butorozott szobát keres, címekeket a lap szerkesztőségébe kérünk. Az előadások tartama alatt kerékpárt, motort stb. felelősség mellett díjtalanul megőrözünk.

ELEKTRO BIOSKOP

Műsor: Szombat, június 29-én:

NŐSÜLJÖN MEG, HADNAGY UR!

Vidám história sok katonával és egy kedves szerelemmel 8 felv. A főszerepben Dina Gralla és A. Paulig. **Kisérőműsor.**

Vasárnap. július hó 30-án:

Az eljátszott

asszony

DOLORES DEL RIO ex-super filmje 7 felvonásban.

A milliomos fiu

Dráma 7 felvonásban. Főszereplők Maria Alba és Warren Burke.

Házéladás.

A Király-ut 39. számú ház 3, 2 és 1 szobás lakás 1 hold kiterjedésű kerttel július 14-én délután 4 órakor a városházán I. em. 14 sz. ajtó alatt önkéntes árverésen eladásra kerül.

Mindazoknak, akik boldogult ferjem elhunytával részvétüket kifejezték, ezúton mondok hálás köszönetet.

Ész. *Biberauer Rezsőné.*

Műhely- és üzletáthelyezés.

Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy **Király-ut 7. alatti szijgyártó-, nyerges-, bőröndös- és gépkötőde** műhelyünket ill. üzletünket közvetlen mellette levő **Király-ut 5. számú házba helyeztük át** és azt a mai kor követelményeinek megfelelően berendeztük. Készítünk és raktáron tartunk a fenti szakmába vágó mindennemű cikket: mindenfajta lószerszám, nyergesfelszerelés, bőrönd, sportcikkek, minden nagyságu labdát belső gumival, hátizsákot, szivar-, cigaretta-, zseb- és pénztárcákat, valamint minden mintában női készitáskákat (retikül), férfi és női antilop divatöveket, továbbá női selyem és flórharisnyákat minden nagyságu és színben, férfi és gyermekharisnyák, női kötött selyem nadrágok és mindennemű kötött szövött árut. — Vállalunk hozott anyagból harisnya, zokni kötéseket, fejleéseket és talpalásokat minden méretben és színben, továbbá szemfelszedést is. — Mindennemű javítások gyorsan és olcsón eszközöltenek. Csak elsőrendű áruk és szolid árak. — A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve teljes tisztelettel

Dömötör Gyula és neje.

Szövönők, továbbá **Egy cseplési garnitúra,** könnyű munkára **egy 36-os daráló** fiuk és leányok felvétetnek a szabad kézből eladó Horvátszidányban, Kolarits Pálnál.

FISKCORDPNEU

Citroen, Ford, Chevrolet

sztrészek,

autófelszerelések

NAGY JÓZSEF BUDAPEST

VI., Andrásy-ut 34. — Telefonszám

221-97, 285-63.

Házéladás

A Várkörön (volt Flórián-tér) egy teljesen modern jókarban levő két 5 szoba s mellékhelyiségekből álló emeletes **háza nagy kerttel** irodában megteudható fel-tételek mellett szabadkézből **eladó.** Dr. SCHNELLER ügyvéd.

FISK PNEU

a leg-gazdaságosabb

Vezérlékvizület:

Autófelszerelési R. T. Budapest, IV. Aranykéz-ut 9 M. Tel.-Aut. 812-41

Két darab sparherd

takaréktűzhely

sütővel, réz- és vízmelegítővel stb. eladó. Sáncárok-ut 4.

Kiadó lakások.

Egy kétszobás emeleti és két szobás földszinti lakás azonnal kiadó. Cim: Deutsch Arthur.

Kiadó

uccai egy szoba konyhás lakás augusztus 1-re.

Házárverés.

A Várkörön 42. számú magas földszinti házat, melynek 8 utcai és 1 udvari parkettás szobája és parkettás folyosója, fürdőszobája, cselédszobája, konyhája, mosókonyhája, egyéb mellékhelyisége, szép pincéje van, vízvezetékekkel, villanyvilágítással és gondozott kerttel, minden a legjobb karban önkéntes magánárverésen irodában 1929. július hó 21-én d. e. 11 órakor kedvező fizetési feltételek mellett eladom. Kikiáltási ár: 16.000 Pengő. Bővebbet irodában. Dr. Szovják Hugó, ügyvéd.